

Leo den Dulk

Scotts' Greenkeepers studiedag Efteling

James Beard: Poa annua niet altijd een probleem

Zet drie greenkeepers bij elkaar en als je doorvraagt krijg je drie verschillende meningen te horen over de beste samenstelling van de grasmix op de green, de beste maaihoogte, de juiste bemesting.... Omdat greenkeepers dat ook van elkaar weten, vinden ze het niet verkeerd om eens een erkende autoriteit aan het woord te horen. Ze werden door Scotts op hun wenken bediend tijdens de studiedag in het Efteling Golfpark. James Beard nam in twee sessies verschillende brandende onderwerpen door, die veel stof voor discussie gaven. En, zoals hij zelf zei, "je hoeft er maar één goed idee uit te pikken en je dag is weer goed besteed!"

Straatgras altijd bestrijden?

Voor de meeste greenkeepers in Nederland is straatgras zo niet een vloek in een ouderlingenbank, dan toch wel iets dat ze liever kwijt dan rijk zijn.

Maar je kunt er ook anders tegenaan kijken. *Poa annua* kent een grote genetische diversiteit. De verschijningsvormen variëren van polvormige eenjarigen met uitbundige bloei tot breeduit kruipende meerjarige uitlopervormers – en bijna alles er tussenin. Het is uiteraard de laatstgenoemde vorm die in de USA op veel golfbanen als gewenste soort wordt gezien. Eén ding hebben alle variëteiten echter gemeen: als de plant zaadhoofdjes heeft gevormd sterft hij onherroepelijk af.

Dat is begrijpelijk als je weet dat alle energie van de planten op de zaadvorming wordt gericht. Bij gewenste variëteiten is de zaadhoofdvorming overigens met 20-30% te reduceren door een hogere stikstofgift vóór de zaadzetting. Dat kan ook met geringe doses mefluidide (M-bark, vroeger gebruikt als groeiremmer).

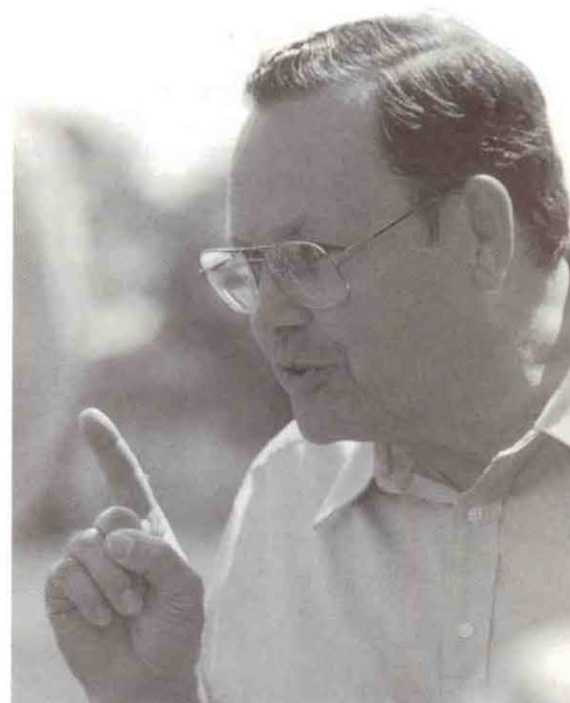
Dit is het enige bekende middel met dit effect. De belangrijkste verschillen tussen de eenjarige vorm, *Poa annua* var. *annua*, en de meerjarige, *Poa annua* var. *reptans* (=kruipend) zijn hieronder samengevat:

Poa annua var. annua	Poa annua var. reptans
<i>Éénjarig</i>	<i>Meerjarig</i>
<i>Opgaand, polvormend</i>	<i>Kruipend, vormt wortelstokken</i>
<i>Weinig adventieve wortels</i>	<i>Veel secundaire wortels</i>
<i>Kiemrust</i>	<i>Geen kiemrust</i>
<i>Lichtgroene bladkleur</i>	<i>Donkergroene bladkleur</i>
<i>Gevoelig voor herbiciden</i>	<i>Minder gevoelig voor herbiciden</i>

Voor- en nadelen

Om te voorkomen dat de eenjarige typen gaan overheersen kan men de meerjarige stimuleren door veel stikstof en water toe te dienen. Dat laatste is meteen een van de voordelen van *Poa annua* in het algemeen. Maar de soort heeft natuurlijk ook nadelen. Op een rijtje:

Voordelen Poa annua	Nadelen Poa annua
<i>Bestand tegen intensief maaien – 6,4-25 mm</i>	<i>Gevoelig voor stress door kou, hitte, droogte, verwelking, onder water staan</i>
<i>Bestand tegen intensieve irrigatie</i>	<i>Bestand tegen zout, ozon, smog, slijtage</i>
<i>Verdraagt hoog stikstofgehalte</i>	<i>Vormt te vaak zaadhoofdjes</i>
<i>Geschikt voor verdichte bodems</i>	<i>Is gevoelig voor veel ziekten, o.a. dollar spot, fusarium, pythium, typhula</i>
<i>Groeit op vrijwel neutrale bodems, pH 6-7</i>	
<i>De beste soort voor schaduwrijke plekken</i>	
<i>Geeft een mooie dichte, fijne zode – buiten de tijd van zaadvorming</i>	

Het verlagen van de kaligift heeft in tegenstelling tot wat vaak gedacht wordt geen effect bij de bestrijding van *Poa annua*. De noodzaak om dat te doen wordt meestal ingegeven wanneer de gemiddelde bespelingsdruk van de greens sterk groeit. Zo'n 15 à 20 jaar geleden echter bestonden in de USA verreweg de meeste greens en fairways uit *Poa annua*! Er is bovendien een tendens onder de spelers om snellere greens te wensen. Dat is strijdig met het gegeven dat *Poa annua* niet extreem kort te maaien is. Aan de andere kant worden steeds nieuwe rassen uitgebracht, onder andere recent nog door de Universiteit van Minnesota, die een uitgebreid kweekprogramma heeft lopen. Het gaat daarbij uiteraard om reptans-achtige variëteiten.

Poa annua vergeleken

In vergelijking met een van de in de USA veel gebruikte grassoorten op greens, *Agrostis stolonifera* of Fioringras, heeft *Poa annua* belangrijke verschillen, die een aanwijzing geven over de toepassingsmogelijkheden:

Poa annua	Agrostis stolonifera
<i>Maathoogte > 19 mm</i>	<i>Maaihoogte < 20 mm</i>
<i>Maaisel kan blijven liggen</i>	<i>Maaisel moet worden afgevoerd</i>
<i>Vraagt hoog stikstofgehalte</i>	<i>Vraagt laag stikstofgehalte</i>
<i>Voor vochtige bodems</i>	<i>Voor drogere bodems</i>
<i>Geschikt voor kleibodems</i>	<i>Geschikt voor luchtige bodems</i>

Onderzoek in East-Lansing, Michigan, toonde aan dat laten liggen van het maaisel op proefvelden tot een aanzienlijke toename van *Poa annua* leidt, terwijl afvoeren het aandeel ervan zeer laag houdt.

Gevolgen voor exploitatie

Wil men straatgras per sé bestrijden, dan moet men er rekening mee houden dat het een lichtkiemer is. Het krijgt dus alleen een kans waar de zode beschadigd is! Een beheer dat erop is gericht om *Poa annua* gericht te onderdrukken zal verder onder meer moeten bestaan uit:

- *Het gebruiken van lichtgewicht maaiers*
- *Laag maaien, 4 x per week, op 11-13 mm*
- *De irrigatie zo beperkt mogelijk houden*
- *Een matige stikstofbemesting hanteren*
- *Het maaisel verwijderen*

Voor de exploitatie heeft de vraag naar snellere banen overigens aanzienlijke gevolgen. Denk maar eens aan de extra investering die 4 x per week maaien voor de meeste greenkeepers zal betekenen! Als die vraag vanuit de bespelersgroep van een bepaalde baan steeds duidelijker wordt, dan is het belangrijkste om aan directie en gebruikers heel duidelijk te maken wat dat betekent voor de exploitatie: een betere, snellere baan vraagt om hogere investeringen! Afhankelijk van de situatie binnen de gebruikersgroep kan zo'n vraag om extra middelen heel goed als iets positiefs te presenteren zijn.

Met de hand!

De hoge tolerantie voor herbiciden van de reptans-typen van *Poa annua* zorgt voor een probleem bij chemische bestrij-

ding: er zijn maar 10 soorten middelen beschikbaar die die taak effectief vervullen, maar alle tien hebben ze het bezwaar dat ze te weinig selectief zijn. De wortels van alle andere planten worden er eveneens zwaar door beschadigd. Een serieus alternatief is verwijdering van *Poa annua* met de hand.

Uitgangspunt is een nieuw aangelegde baan met uitsluitend *Agrostis*. Het is gebleken dat één getrainde kracht met slechts een halve dag handwerk per week een 18-holes baan volledig vrij van *Poa* kan houden! Maar het werk moet wel met ijzere consequentie iedere week gedaan worden, anders heeft het geen effect: het gaat er juist om, kleine zaailingen uit te wieden.

Wil men toch chemisch bestrijden, dan is een selectieve groeiremmer het aangewezen middel. Het beste is op dit moment paclobutrazol, dat 4 x per jaar wordt verspoten, op de fairways in wat hogere concentraties dan op de greens. De effectiviteit van het middel duurt 3-8 weken. Het voorkomt de zaadzetting niet, daarom wordt aangeraden deze af te maaien. Naar verwachting komt dit middel in 2-3 jaar in Europa op de markt.

Géén roodzwenk!

Heel opvallend in het verhaal van James Beard was het verschil tussen de golfbanen in de USA en Nederland dat hij aangaf: *Festuca rubra* (roodzwenk), hét greengras in Nederland en België, wordt daar niet gebruikt. De voornaamste reden is, dat roodzwenk niet tegen erg kort maaien – 2,5-3,2 mm – bestand is. "Als de vraag naar snellere banen in Nederland en België echt gaat groeien, dan heeft men hier een groot probleem!", was zijn mening. Reagerend opvragen of het eigenlijk wel mogelijk was om snelle en straatgras-vrije banen te krijgen merkte Beard op: "In Japan zijn *Poa*-vrije banen heel gewoon. En

hier kan dat ook. Wel is het zo, dat je voor handmatige verwijdering – de meest effectieve en haalbare methode – echt aparte krachten moet opleiden. Buiten Duitsland en vergelijkbare golflanden is dat geen probleem". Beard wees erop, dat de snellere ontwikkelingen in de USA veel te maken hebben met het feit, dat 80% van de golfbanen er openbaar is! Dat maakt de vraag naar snelle banen veel directer. Overigens constateerde hij bij zijn bezoeken aan Duitsland, dat sommige clubs daar dringend aan renovatie van de banen toe zijn, eenvoudig om hun klandizie te behouden. "Maar, één waarschuwing: probeer niet je baan sneller te maken alleen maar door op 2,5-3,2 mm te gaan maaien. Als je de extra investeringen in mankracht en machinepark niet kunt opbrengen moet je je daar van houden!", aldus Beard. "Verander niet als je baan goed is", was zijn raad. "Groeit je bespelingsdruk, of komt er veel pressie vanuit de spelers om de baan sneller te maken, dan kun je veranderingen doorvoeren, maar alleen in combinatie met verhoogde investeringen. En tot slot nog een positieve ontwikkeling: In de USA speelt 89% van de clubs momenteel al op zachte spikes. Dat blijkt enorm te schelen in de beschadiging van de grasmatten, en dus ook in het voorkomen van straatgras!" ■

